

Sjömansskolan Stockholm AB

Org.nr. 556566-2409

Beslut för gymnasieskola med yrkesprogram

---

efter tillsyn i Sjömansskolan
belägen i Stockholms kommun

Tillsyn i Sjömansskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Sjömansskolan Stockholm AB (556566-2409) under våren 2016. Sjömansskolan besöktes av Skolinspektionen den 24 maj 2016 och den 25 maj 2016.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Nationell statistik för Sjömansskolans kunskapsresultat och betyg finns inte redovisade på SIRIS på grund av för få elever. Enligt Sjömansskolans egen redovisning uppnådde 83,3 procent av eleverna yrkesexamen läsåret 2014/15. Elever med grundläggande högskolebehörighet uppgick till 33,3 procent av avgångseleverna. Meritvärde för elever med examen och studiebevis var 13,1 poäng. Jämfört med motsvarande utbildningar i Sverige är värdena något lägre på Sjömansskolan gällande andel elever med examen samt meritvärde.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2017-02-15
3. Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram (om yrkesprogram och/eller introduktionsprogram finns vid skolenheten)	Ingen brist konstaterad	
4. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
5. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
6. Förutsättningar för lärande och trygghet	Ingen brist konstaterad	
7. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2017-02-15
8. Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna	Föreläggande	2017-02-15
9. Utveckling av utbildningen vid skolenheterna	Ingen brist konstaterad	

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Tillsynen visar att det finns vissa brister i verksamheten vid Sjömansskolan som rektor och huvudman måste rätta till.

Skolinspektionens utredning visar att skolans arbete med elever i behov av särskilt stöd är bristfälligt. De särskilda stödåtgärder som Sjömansskolan ger består till stor del av att elever ska delta i stödundervisning men det framgår inte hur stödundervisningen motsvarar elevernas behov, det vill säga de behov som identifierats i pedagogiska utredningar. Skolan kan därför inte följa upp och utvärdera om åtgärderna har fått avsedd effekt.

Vidare så behöver huvudmannen se till att det på Sjömansskolan finns tillgång till elevhälsa som även inkluderar kurator och skolpsykolog. Huvudmannen måste även se till att tillgången till personal med kompetens att tillgodose elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet (SYV) är tillräcklig för att möta samtliga elevers behov.

Tillsynen visar också att det systematiska kvalitetsarbetet på skolnivå och huvudmannanivå behöver utvecklas. Rektorn och huvudmannen måste se till att skolans systematiska kvalitetsarbete dokumenteras. Detta för att kunna göra en välgrundad bedömning av vad som påverkat resultaten och vad som behöver förändras för att förbättra skolans måluppfyllelse.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sjömansskolan Stockholm AB att senast den 15 februari 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser också samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen. Det kan också omfatta undervisning som är förlagd till arbetsplats (APL). Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Sjömansskolan Stockholm AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd. (3 kap. 8–9 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektor ska se till att elever i behov av särskilt stöd får det särskilda stöd som utredningen visar att de behöver.
- Rektor ska se till att insätta åtgärder för att ge elever särskilt stöd utvärderas och följs upp.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens utredning visar att de åtgärder som vidtas inom ramen för särskilt stöd inte utgår från identifierade behov hos eleverna i de pedagogiska utredningar som görs. De vanligaste särskilda stödåtgärderna på Sjömansskolan består till stor del av att elev ska delta i stödundervisning men det framgår inte hur stödundervisningen motsvarar de behov som identifierats i pedagogiska utredningar. Det särskilda stödet kan därmed inte följas upp och revideras vid behov. Av Skolinspektionens utredning framgår även att skolan har omfattande frånvaroproblematik. Elever med hög frånvaro bör omfattas av en utredning som ligger till underlag för bedömning om eleverna är i behov av särskilt stöd. Åtgärdsprogrammen ska utvärderas och revideras efter behov.

Skolinspektionens utredning

Lärare uppger vid intervju att de på skolan har tisdagsmöten där de tar upp elever som behöver extra stöd. Elever som bedöms vara i behov av stöd får "gul"- eller "röd-flagga" där röd flagga betyder att eleven sannolikt inte kommer att nå kunskapskraven. Vid gul flagga sätter läraren in stödlektioner på schemat för de elever som behöver det. Lärarna uppger också att dessa stödlektioner är öppna för alla elever. Lärarna berättar att inom ramen för undervisningen kan de ge extra anpassningar i form av muntliga presentationer, ljudböcker, talsyntes och ge särskilda genomgångar på annat sätt för elever som exempelvis inte förstår språket.

Lärarna uppger vidare att det vid "röd flagga" är fråga om särskilda stödåtgärder som rektor beslutar om. Sådana åtgärder kan vara exempelvis sommarskola eller lärarresurs. Vid intervju uppger lärarna även att när en elev har svårigheter med att nå kunskapskraven hjälper specialpedagogen till med att göra utredningar och utarbeta åtgärdsprogram. Det särskilda stödet kan då omfatta extraundervisning, inläst material eller kontakt med skolhälsovården. Lärarna uppger att de elever som riskerar att inte nå godkänt har ofta frånvaroproblematik.

Vid intervju med specialpedagogen, lärarna och elevhälsan framkommer att den pedagogiska utredningen ligger till grund för rektorns beslut om åtgärdsprogram. Specialpedagogen uppger att de särskilda stödåtgärder som eleverna ges inom ramen för ett åtgärdsprogram är till exempel extra lektioner med kurslärare, handledning, mentorsträffar, utbildning i studieteknik.

Representanter för elevhälsan uppger att särskilt stöd på skolan kan ges i form av förlängda studier som ett fjärde läsår. Ämnen kan även tas bort om eleven önskar det till förmån för mer praktik.

Rektorn uppger vid intervju att särskilt stöd kan ges i olika former såsom mattestugor och förstärkt lärarresurs. Vad gäller utvärdering av skolans åtgärdsprogram beskriver rektorn att åtgärderna inte alltid ger önskad effekt, att det finns enstaka elever som prioriterar andra verksamheter än att vara i skolan. Rektorn menar vidare att i dessa fall blir det svårt att motivera eleven att ta emot det stöd som skolan erbjuder.

Vid granskning av åtgärdsprogram framgår det att åtgärderna i åtgärdsprogrammen består till huvudpart av stödundervisning med kurslärare i olika ämnen, erbjudande av handledning för att använda kompensatoriska hjälpmedel, böcker inlästa via inläsningstjänst, möjlighet att göra omprov, erbjudande om sommarskola samt handledning i studieteknik. De flesta åtgärder är av sådan art där eleven ges mer tid med kurslärare. Samtidigt visar inte de pedagogiska utredningarna att mer tid med kurslärare är det behov som identifierats hos eleverna. Elevernas svårigheter beskrivs i de pedagogiska utredningarna vara bristande läs- och skrivförmåga, brist på ordförråd i engelska, matematisk förståelse, frånvaroproblematik och dyslexi. Elevens behov enligt de pedagogiska utredningarna och de åtgärder elever får enligt åtgärdsprogram motsvarar därmed inte varandra. Skolan kan därför inte följa upp och utvärdera att åtgärderna får avsedd effekt eftersom det särskilda stödet inte motsvarar elevernas behov.

Skolinspektionen har också tagit del av uppföljningar av åtgärdsprogram och konstaterar att flertalet av dessa beskriver att åtgärder inte gett avsedd effekt, att åtgärdsprogram har pausats "i väntan på att elev ska må bättre" och att eleven har bristfällig motivation att ta del av åtgärder. Dock saknas analys och utvärdering av åtgärden i sig vilket är syftet med uppföljning och utvärdering. Uppföljning av åtgärdsprogram har som huvudsakligt syfte att uppmärksamma om elevs identifierade behov via den pedagogiska utredningen tillgodoses och insatta åtgärder därmed uppnår önskad effekt. Om åtgärd inte ger effekt ska nya åtgärder sättas in för att säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får detta stöd.

Av skollagen framgår att rektorn ska se till att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av skollagen framgår också att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Det ska också framgå av programmet hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Sjömansskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreligger skäl att förelägga Sjömansskolan Stockholm AB att fullgöra sina skyldigheter att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Analysen ska omfatta hela utbildningen och inte avgränsas till exempelvis resultat enbart i gymnasiegemensamma ämnen utan ska också omfatta uppföljning av resultat i fördjupningsämnen, från lärande som sker på arbetsplats (APL) och undervisning på introduktionsprogram. Förbättringsåtgärder kan exempelvis vara att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Sjömansskolan Stockholm AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Rektorn behöver se till att det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras.

Av dokumentationen ska framgå följande.

- Uppföljning och sammanställning av måluppfyllelse och resultat inom utbildningen (åtminstone elevernas kunskapsresultat samt resultatet av arbetet med trygghet och studiero).
- Beslut om nödvändiga utvecklingsinsatser (utifrån en analys av ovanstående uppföljning).
- Planering och genomförande av beslutade utvecklingsåtgärder.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att rektorn genomför ett systematiskt kvalitetsarbete som består av uppföljning och analys av kunskapsresultat liksom identifiering av utvecklingsåtgärder. Dock saknas en dokumentation av detta, vilket inte bara är ett krav enligt skollagen utan också en förutsättning för att rektorn och huvudmannen ska kunna bedriva ett långsiktigt förbättringsarbete på både skol- och huvudmannanivå. Rektorn behöver därför säkerställa att kvalitetsarbetet dokumenteras på ett sådant sätt att arbetet med uppföljning, analys och prioriterade utvecklingsinsatser kan genomföras och utvärderas.

Skolinspektionens utredning

Sjömansskolan har avstämningar varje tisdag där elever som befaras att inte nå kunskapskraven redovisas för skolledningen. Enligt rektorn och lärarna följer varje lärare upp elevernas individuella kunskapsresultat kontinuerligt i en digital plattform. I intervjuer med lärarna framkommer att de följer sina elevers kunskapsutveckling i den digitala plattformen och att lärarna sammanställer elevernas kunskapsutveckling inför utvecklingssamtal både på individ- och gruppnivå.

Rektorn uppger att han gör sammanställningar av kunskapsresultat utifrån betygsstatistik för avgångsklasser och jämför dessa med föregående läsår. I inlämnat material framkommer det att rektor även följer upp antalet elever som når yrkesexamen. Vidare framkommer i intervju med rektorn att rektorn, lärarna och elevhälsan följer upp arbetet med trygghet och studiero genom att genomföra, följa upp och analysera skolan egen enkät "Arbetsmiljöenkäten", Skolinspektionens enkät samt Stockholm stads brukarenkät.

Vid intervju anger rektorn och lärarna att lärarna gör utvärderingar av läsåret och undervisningen i arbetslaget i slutet av läsåret. Under den perioden

diskuterar rektor och lärare hur verksamheten och undervisningen kan utvecklas och bestämmer eventuella förbättringsåtgärder inför kommande läsår.

Rektor uppger vid intervjun att enheten saknar ett sammanhållet dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete, att det bara finns dokumenterat i bitar. I svar på Skolinspektionens begäran av dokument inför tillsyn, gällande skolenhetens senaste kvalitetsarbete, har rektor skickat in "Utvärdering av ett pågående utvecklingsarbete" som gjorts av en gymnasieutvärderare vid Stockholms stad i november 2015.

Enligt skollagen ska rektorn vid varje skolenhet ansvara för att utbildningen systematiskt och kontinuerligt planeras, följs upp och utvecklas. Det systematiska arbetet ska dokumenteras. Skolinspektionen konstaterar i sin utredning att det saknas en samlad dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet. Det saknas således en dokumentation över uppföljning, analyser och förslag till utvecklingsåtgärder vilket är en grundförutsättning för ett långsiktigt utvecklingsarbete.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Sjömansskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreligger skäl att förelägga Sjömansskolan Stockholm AB att fullgöra sina skyldigheter att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheterna

Huvudmannen ska ge rektorn och övrig personal vid skolenheterna förutsättningar, så att utbildningen är likvärdig och av hög kvalitet. I detta arbete ingår att huvudmannen ser till att de förutsättningar för att bedriva en utbildning av hög kvalitet (i form av till exempel en stabil elevprognos och budget) som denne hade vid godkännandet som huvudman fortfarande gäller. I arbetet med att skapa nödvändiga förutsättningar ingår bland annat också att säkerställa att de rektorer som är anställda att leda verksamheten har den behörighet och kompetens skolförfattningarna kräver. I arbetet ingår också att förse skolenheterna med nödvändiga materiella och personalmässiga resurser, så att målen för utbildningen kan nås. Dessa resurser måste också organiseras på ett ändamålsenligt sätt, så att skolenheterna kan använda dem för det syfte de är avsedda för. Den enskilda huvudmannen har också ett fungerande system för att ta emot anmälningar om kränkande behandling av elever. I de fallen utreds kränkningarna och åtgärdas vid behov.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Sjömansskolan Stockholm AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ser till att det på gymnasieskolenheterna finns tillgång till elevhälsa för eleverna i gymnasieskolan, så att den kan användas främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen. (2 kap. 25 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Huvudmannen ser till att gymnasieskolan har tillgång till personal med sådan kompetens, så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. (2 kap. 29 § skollagen; Lgy11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Sjömansskolan Stockholm AB behöver se till att det på skolan finns tillgång till elevhälsa för eleverna så att elevhälsan kan användas främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.
- Sjömansskolan Stockholm AB behöver se till att det på skolan finns tillgång till personal med kompetens för studie- och yrkesvägledning som tillgodoser elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesval.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens bedömer att Sjömansskolan saknar tillgång till kurator och skolpsykolog som främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande med eleverna. Skolpsykolog och kurator ska medverka i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet för att identifiera åtgärder som behöver göras både på individ- och gruppnivå. Vid lärar-, elevhälsa- samt rektorsintervju framkommer det att elever har olika typer av svårigheter i skolarbetet och Skolinspektionen bedömer det som viktigt att skolan har ett väl fungerande förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbete för att öka elevernas möjligheter och motivation att nå utbildningens mål. I detta arbete behöver samtliga i skollagen föreskrivna kompetenser delta.

Skolinspektionen bedömer vidare att Sjömansskolan saknar tillgång till studie- och yrkesvägledare i tillräcklig utsträckning eftersom samtliga elever inte får tillgång till sådan vägledning.

Tillgång till elevhälsa - Skolinspektionens utredning

Skolinspektionens utredning visar att vid tidpunkten för tillsynen på Sjömansskolan saknar eleverna tillgång till kurator och psykolog. Rektorn uppger vid intervju att skolans kurator är föräldraledig men förväntas vara tillbaka i skolans verksamhet vid skolstarten höstterminen 2016. Representanter för elevhälsan uppger vidare att tillgång till skolpsykolog finns via extern tjänst som rektorn kan köpa in vid behov i enskilda ärenden. Skolpsykologen har enligt rektorn och elevhälsan inte varit delaktig i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Enligt intervju med rektorn och elevhälsan så har elevhälsan på Sjömansskolan regelbundna möten. Varannan vecka träffas biträdande rektor, skolsköterska och specialpedagog och varannan vecka träffas biträdande rektor, rektor och kurator, som dock är föräldraledig vid tiden för Skolinspektionens besök. Vid intervjuerna framkommer vidare att någon skolpsykolog inte har varit delaktig i skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete vid något tillfälle. Eleverna uppger vid intervju att de inte har tillgång till någon skolpsykolog inom elevhälsan.

Enligt skollagen ska det för eleverna i gymnasieskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Studie- och yrkesorienterande verksamhet – Skolinspektionens utredning

Skolinspektionens utredning visar att Sjömansskolan saknar en studie- och yrkesvägledning som i tillräcklig utsträckning tillgodoser elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesval. Yrkeslärare uppger vid intervju att skolan hyr in studie- och yrkesvägledare för elever i årskurs 3 inför elevernas val till universitet och högskola. Detta bekräftas i intervjun med rektorn som också uppger att eleverna i årskurserna 1 och 2 samt på introduktionsprogrammet ges möjlighet att träffa studie- och yrkesvägledare som är på skolan för att träffa årskurs 3. Lärarna beskriver vidare att arbetsmarknaden diskuteras dagligen med eleverna samt att det finns ett samarbete

med Arbetsförmedlingen Sjöfart. I samband med utvecklingssamtal går lärare igenom de olika val elever har inom skolan.

Eleverna bekräftar vid intervju att de ges möjlighet i årskurs 3 att träffa studie- och yrkesvägledare inför val till högskola. Elever uppger dock att de inom ramen för utbildningen får göra åtskilliga val inför årskurs 2 och årskurs 3 såsom inriktningsval, val av kurser för allmän eller särskild högskolebehörighet. Inför dessa val har eleverna inte fått någon information eller möjlighet till studie- och yrkesvägledning. Elever beskriver även att de skulle önska att träffa studie- och yrkesvägledare som beskriver vad valen innebär gällande sjöbefälsutbildningarna i Kalmar och Göteborg. Elever uppger dessutom vid intervju att skolan anlitar studie- och yrkesvägledare för årskurs 3 elever efter att ansökningstiden för vidare studier på högskola och universitet redan förfallit. Elever i årskurs 3 fick på egen hand söka information om ansökningsförfarande.

Rektor beskriver även vid intervju att han bidrar med sin kunskap till eleverna och att han informerar eleverna om vad de ska läsa och vad de behöver för att bli behöriga till framtida utbildningar. Enligt rektor har elevernas önskemål om utökad studie- och yrkesvägledare inte kommit till hans kännedom.

Skollagen föreskriver att elever ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Läroplanen föreskriver att personalen ska, efter en av rektor gjord arbetsfördelning, bidra med underlag för elevernas val av utbildning och yrke samt informera och vägleda eleverna inför deras val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet. Vidare framgår av läroplanen att rektor har ett särskilt ansvar för att studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Sjömansskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten föreligger skäl att förelägga Sjömansskolan Stockholm AB att fullgöra sina skyldigheter att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de examensmål som gäller för det nationella program som eleven läser. Undervisningen ska utformas och genomföras så att alla elever, såväl på nationella program som på introduktionsprogram, ges möjligheter att nå samtliga kunskapskrav inom de ämnen som eleven läser, det vill säga såväl i gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram (om yrkesprogram och/eller introduktionsprogram finns vid skolenheten)

Skolan ska se till att elever på yrkesprogram får den utbildning de har rätt till avseende arbetsplatsförlagt lärande (APL) och möjlighet att nå grundläggande behörighet. APL är en central del i all yrkesutbildning, då denna ska bidra till att eleven utvecklar såväl yrkeskunskaper som en yrkesidentitet. För elever som läser i huvudsak skolförlagd utbildning ska APL motsvara minst 15 veckor av den samlade utbildningstiden och för elever som är lärlingar ska APL motsvara minst 50 % av utbildningen. Skolan ska ha kvalitetssäkrat arbetsplatsen så att eleven har reell möjlighet att nå de kunskaper som eleven är avsedd att uppnå på arbetsplatsen, exempelvis att skolan avtalat med arbetsplatsen om vilka delar av det centrala innehållet på en eller flera kurser som ska behandlas. Skolan ska också följa upp att så sker. Handledaren är en central aktör, och behöver förutom kunskaper inom yrket också ha kunskaper om de mål som eleven ska uppnå och bedömas gentemot så att eleverna får adekvata arbetsuppgifter utifrån detta.

Att eleverna ges möjlighet till fortsatta studier på högskolenivå är en central rättssäkerhetsfråga. Det är dock inte tillräckligt att eleverna ges en teoretisk möjlighet att uppnå grundläggande behörighet utan skolan bör också göra det praktiskt möjligt för eleverna, ex. genom att undvika schemakrockar.

För introduktionsprogrammen finns inga nationellt fastställda programstrukturer eller examensmål, utan utbildningen ska utformas så att eleven förbereds för vidare studier eller etablering på arbetsmarknaden. Ett centralt instrument i denna planering är elevens individuella studieplan. Eleven ska, utifrån sina behov, få en utbildning som uppfyller introduktionsprogrammets syfte så att elevens mål med utbildningen kan uppnås.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som program-gemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. I de fall eleven har haft hela eller delar av kurser förlagda till arbetsplats (APL) ska bedömning av detta ingå i den samlande bedömningen.

Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Det kan därmed också avse miljöer utanför skolan men som ingår i skolans verksamhet, exempelvis på arbetsplats (APL). Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Utveckling av utbildningen vid skolenheterna

Huvudmannen ska arbeta kontinuerligt och långsiktigt för att utveckla och förbättra utbildningen i inom väsentliga områden, i syfte att säkerställa likvärdighet och kvalitet. I detta arbete ingår att huvudmannen skaffar sig kunskap om nuläget vid skolenheterna. Denna nulägesbild ska bland annat innefatta resultat som knyter till det syfte som utbildningen har enligt nationella styrdokumentet. I arbetet ingår också att följa upp de centrala förutsättningar som huvudmannen ger skolenheterna, för att de ska kunna ge eleverna en god utbildning. Huvudmannen analyserar sedan orsakerna till bristande måluppfyllelse, resultat och förutsättningar, vilka förbättringsåtgärder som behövs, samt vidtar dessa åtgärder.

När huvudmannen formulerar nulägesbilden ska denna bygga på uppgifter som rektorerna tagit fram i sitt eget kvalitetsarbete vid skolenheterna, men också på uppgifter huvudmannen själv samlat in (exempelvis nationell statistik, tillsyns- och granskningsrapporter, anmälningar om kränkande behandling, etc). Det ska därför finnas en koppling mellan huvudmannens kvalitetsarbete, och det kvalitetsarbete som rektorn tillsammans med lärare, övrig personal och elever genomför vid skolenheterna.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Ann-Katrin Karlsson
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Sjömansskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Sjömansskolan

Sjömansskolan är en fristående gymnasieskola i Stockholms kommun. Huvudman för skolan är Sjömansskolan Stockholm AB med organisationsnummer 556566-2409. Sjömansskolan bedriver riksrekryterande utbildning inom sjöfart. Vid tillsynsbesöket har skolan 55 elever samt ytterligare 5 elever som läser yrkesintroduktionsprogrammet.

Skolan har teorilokaler i före detta Mälarvarvets fastighet på östra Långholmen. I nära anslutning till skolan har huvudmannen även ett skolfartyg, M/S Polfors, som ligger vid södra Mälarstrand där undervisning kopplade till praktiska ämnen genomförs.